

PROGRAM BADAŃ ARCHEOLOGICZNYCH

Inwestycja: „Remont, przebudowa i rozbudowa wnętrza dawnego kościoła ewangelickiego w celu utworzenia centrum informacji turystycznej i promocji kultury” w Nowym Mieście Lubawskim, ul. Rynek 23, 13-300 Nowe Miasto Lubawskie

Autor programu badań:

Natalia Grądzawska

ul. Łazienna 24/1

87-300 Brodnica

Wyprzedzające badania archeologiczne planowane są w związku z wyżej wymienioną inwestycją realizowaną przez Gminę Miejską Nowe Miasto Lubawskie z siedzibą przy ul. Rynek 1 w Nowym Mieście Lubawskim (13-300)."

Opis inwestycji:

Inwestycja remontu, przebudowy i rozbudowy wnętrza dawnego kościoła ewangelickiego w celu utworzenia Centrum Informacji Turystycznej i Promocji Kultury” w Nowym Mieście Lubawskim planowana jest na obszarze Rynku w Nowym Mieście Lubawskim, na działkach ewidencyjnych 213 i 214, obręb 9. Obiekt jest wpisany do rejestru zabytków decyzją A – 3832 z dnia 25.07.1995 r. Dawny kościół ewangelicki zajmuje centralne miejsce na rynku. Projekt zakłada remont i przebudowę wnętrza dawnego kościoła, wraz z rozbudową części podziemnej. Bryła budynku nie ulega zmianie. Nastąpi rozbudowa podziemia w strefie pod głównym wejściem do budynku, gdzie zlokalizowane zostaną pomieszczenia sanitarne dla widowni oraz w pod sceną - pomieszczenia dwóch niewielkich garderób, wraz z zapleczem sanitarnym.

Historia badań archeologicznych

Przystępując do przygotowania programu wyprzedzających badań archeologicznych w obrębie omawianego obiektu, położonego w centralnej części Rynku Nowego Miasta

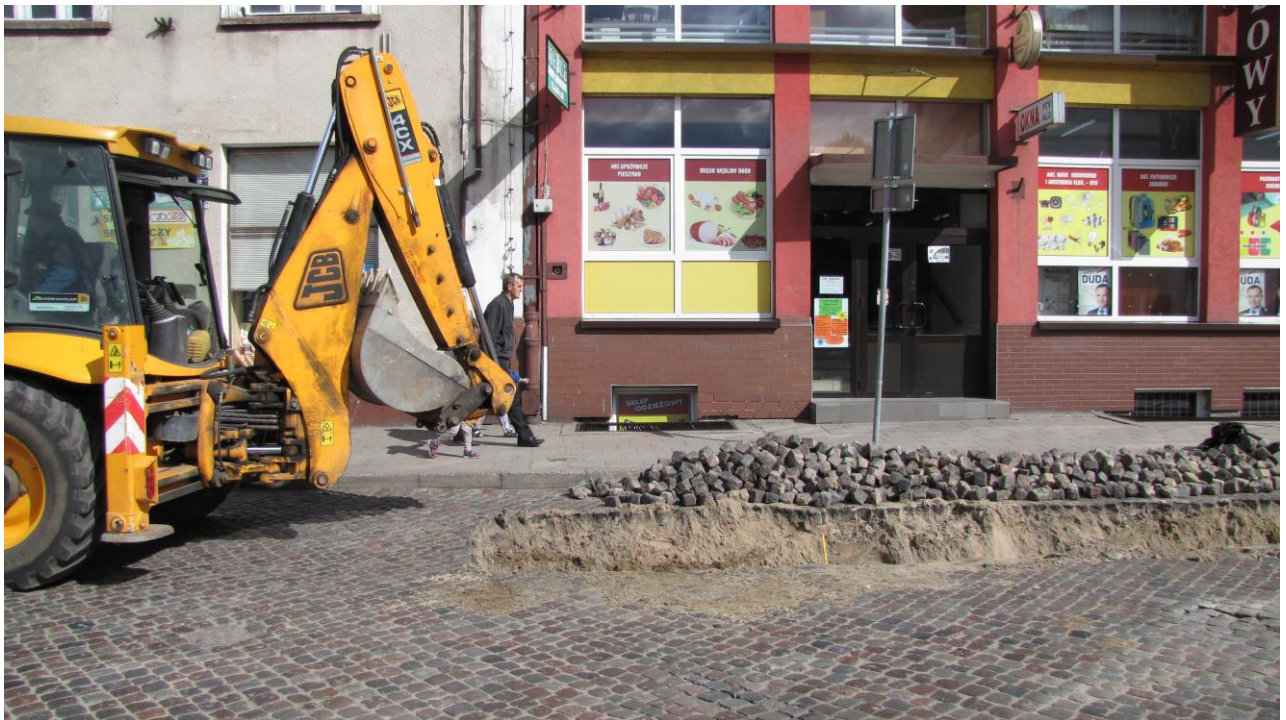
Lubawskiego, należy zapoznać się z dokumentacją prowadzonych dotychczas prac ziemnych w obrębie Rynku, które pozwoliły częściowo poznać zalegający tu układ nawarstwień. Jednak należy tu zwrócić uwagę na fakt, iż prace te związane były głównie z wymianą urządzeń sanitarnych (kanalizacji deszczowej) oraz instalacją rur ciepłociągu czy gazociągu średniego ciśnienia. W związku z tym wykopy miały konkretną, najczęściej do 1,5 metra, głębokość, a szerokość wykopów nie przekraczała 2 metrów. W wykopach inwestycyjnych nie zarejestrowano pozostałości zwartej architektury. Uchwycono nieliczne zbytki luźne w postaci fragmentów ceramiki naczyniowej.

W obrębie samego obiektu obecnego Kina a dawnego kościoła ewangelickiego wzniesionego na obszarze dawnego ratusza miejskiego nie prowadzono badań archeologicznych.

Poniżej fotografie układu nawarstwień zalegający w obrębie ulicy Rynek przy okazji wykonania inwestycji budowy ciepłociągu przez Lubawską Spółkę Komunalną (ul. Kopernika 65, 14-200 Lubawa) z 2015 roku oraz przy inwestycji wymiany kanalizacji deszczowej przy przebudowie ul. Kazimierza Wielkiego w 2013 roku:

Budowa sieci ciepłej dwuprzewodowej w technologii rur preizolowanych ul. Rynek – widok ogólny – zachodnia część rynku, 2015 rok

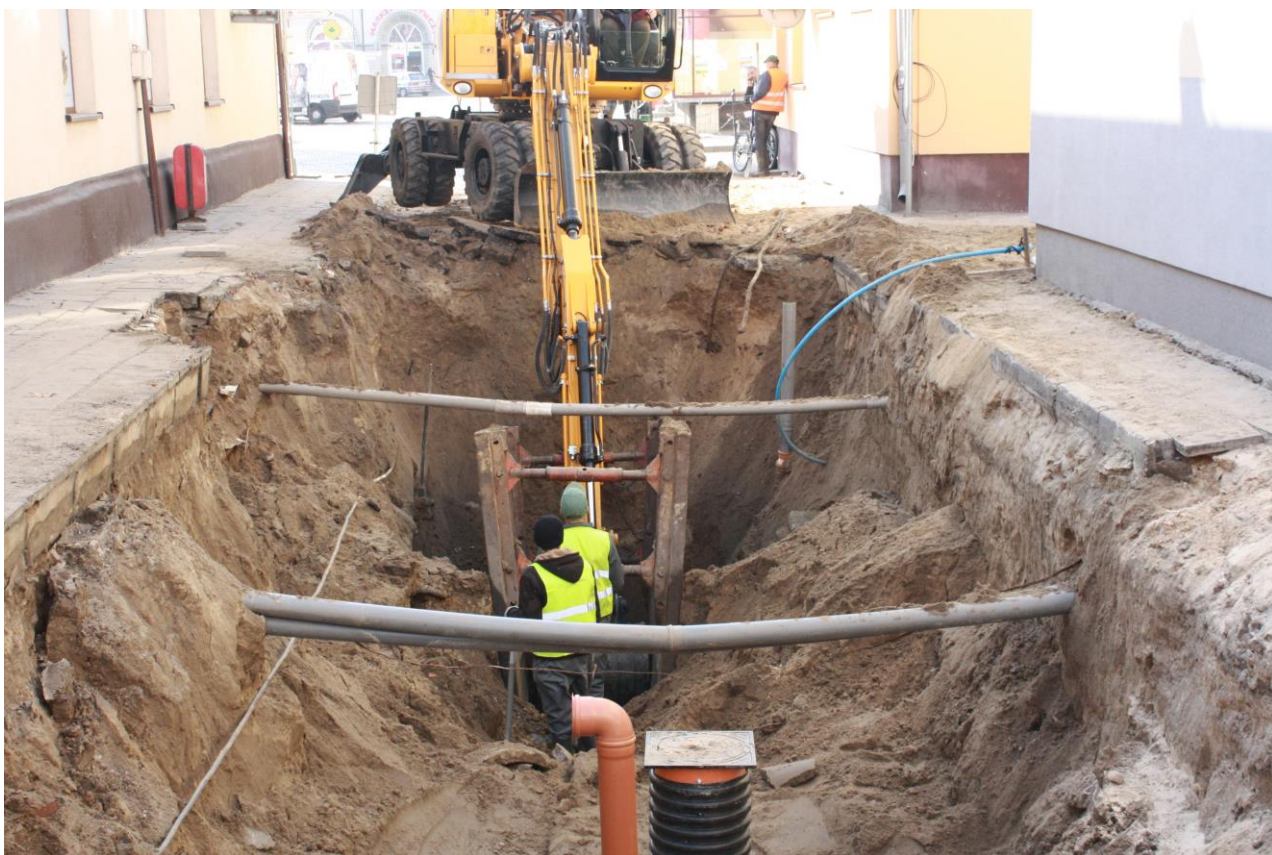
Budowa sieci ciepłnej dwuprzewodowej w technologii rur preizolowanych ul. Rynek – widok ogólny – zachodnia część rynku, 2015 rok

Budowa sieci ciepłnej dwuprzewodowej w technologii rur preizolowanych ul. Rynek – widok ogólny – zachodnia część rynku - profil wykopu, 2015 rok

Budowa sieci ciepłej dwuprzewodowej w technologii rur preizolowanych ul. Rynek – widok ogólny – zachodnia część rynku - profil wykopu, 2015 rok

Przebudowa ul. Kazimierza Wielkiego – skrzyżowanie z ul. Rynek, 2013 rok

Szczegółowy program badań:

Program badań archeologicznych przy inwestycji remontu, przebudowy i rozbudowy wnętrza dawnego kościoła ewangelickiego należy dostosować do projektu i planowanych prac budowlanych. Wykopy wykonywane w trakcie badań powinny być przygotowane bezpośrednio pod inwestycje i zabezpieczone przez firmę budowlaną. W związku z tym program badań i logistyka prac powinny zostać uszczegółowione po wyborze firmy wykonującej roboty budowlane oraz archeologa, którzy powinni porozumieć się ze sobą przed przystąpieniem do prac ziemnych. Jest to ważne też ze względów bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykopach o takiej specyfice (do głębokości 4 metrów).

Na załączonym do programu badań projekcie oznaczono miejsce projektowanej rozbudowy i przebudowy budynku istniejącego.

Rozbudowa - konkretnie rozbudowa piwnic - planowana jest u każdego ze szczytów budynku oraz w jego wnętrzu – pogłębienie piwnic. Proponuje się wykonanie badań archeologicznych dwuetapowo. Jednocześnie można będzie wówczas prowadzić wykopy archeologiczne wewnątrz budynku u jego zachodniego szczytu oraz na zewnątrz przy szczycie wschodnim i w drugim etapie odwrotnie – wewnątrz budynku od wschodu i na zewnątrz od zachodu. Pozwoli to prowadzić w tym samym czasie dwa wykopy, które nie będą pozostawały w kolizji. Łatwiej będzie można rozwiązać składowanie i wywózkę urobku po eksploracji nawarstwień. Proponowany harmonogram przedstawiono na załączniku graficznym. Jednym kolorem obrysowano obszary, które można eksplorować w tym samym momencie. Wstępne wymiary wykopów naniesione są na mapie inwestycyjnej i są jednoznaczne z wykopami inwestycyjnymi. Jednak ostateczne ich zwymiarowanie nastąpi po konsultacji z wybraną firmą budowlaną i przedstawionym przez kierownika prac oraz archeologa planem inwestycyjnym, a z tym związanym planem badań archeologicznych. Głębokość wykopów będzie sięgać do 4 m od obecnej powierzchni rynku. Obszary rozbudowy piwnic na zewnątrz budynku nie wydają się nie stanowić znaczącej przeszkody przy planowanej inwestycji ze względu na fakt, iż poprzednio istniejące w tym miejscu budynki (pierwszy kościół ewangelicki oraz średniowieczny ratusz) miały mniejszą powierzchnie od budynku kościoła/kina stojącego na Rynku obecnie. Jednak wewnątrz budynku jest duża szansa na

odkrycie fragmentów fundamentów dawnego ratusza. Założony na planie prostokąta ratusz powstał przypuszczalnie w połowie XIV wieku a spłonął w roku 1806. W latach 1824-1827 zbudowano na miejscu ratusza pierwszy kościół ewangelicki, a budynek w jego obecnym kształcie (większy niż poprzedni) wzniesiono w latach 1908-1912. W sytuacji odkrycia fundamentów ratusza średniowiecznego miasta należy wykonać dokumentację zgodną z zasadami metodyki badań archeologiczno-architektonicznych. Wówczas przedstawiciel Urzędu Ochrony Zabytków w Olsztynie Delegatury w Elblągu zostanie poproszony o udzielenie konsultacji w terenie i podjęcie dalszych decyzji dotyczących ewentualnego zachowania i wyeksponowania pozostałości zabudowy historycznej w planowanym projekcie. Zabytki luźne zostaną zabezpieczone i poddane wstępnej konserwacji oraz po wykonaniu opracowania wyników badań przekazane do odpowiedniego Muzeum.

